

Delo, 4. junija

Ofenziva! Brez delitve plena in nizkih ambicij

Slabo poznavanje dejstev, pomanjkljivo zgodovinsko mišljenje, najverjetneje pa namerno in načrtno potvarjanje resnice o TIGR spet vznemirja primorske rodoljube. V Sobotni prilogi Dela je objavljen intervju z gospodom Lukšičem, kjer je med drugim navedeno, da je zgodba o Tigru vezana le na primorske Slovence in ni vsenarodna zgodba, zato jih ima narodna zgodovina vso pravico zamolčati. Glede te trditve prosim za pojasnilo: ali ni zahteva po priključitvi Primorske, skoraj tretjine narodnostnega ozemlja, zadeva vsega naroda in vse državotvorne politike in ne interes peščice »nacionalistovo«? Ali ni upor proti fašizmu in opozarjanje svetovne javnosti na genocidno ravnanje italijanskih okupatorjev zadeva vse Evrope oziroma vsega človeštva? Ali ni s trpljenjem in krvjo plačano prizadevanje po ohranitvi materinega jezika in narodne zavesti vredno zgodovinskega spomina in spoštovanja? Ali ni TIGR pripravil podlago za splošen oborožen upor v Sloveniji in na Primorskem in omogočil delovanje OF? Ali niso sodelovanje pri obveščanju z zavzniki, ki so se uprli osvajalnim nacističnim silam, ter sabotaže na prometnicah v Avstriji in Italiji, mednarodna zadeva? Ali je zbiranje prostovoljcev po Afriki med primorskimi fanti za osvobajanje domovine nepomembno in omembe nevredno?

Tudi razlaga, zakaj TIGR ni bil povabljen v OF, terja nekaj dopolnil. Trditev, da je bil TIGR že le-

PP poštni

ta 1940 obglavljen, je pretirana. Bil je oslabljen. Močan udarec organizaciji so bile aretacije po Pivškem, Bistriškem, na Bovškem in v Baški grapi ter preganjanje tigrovcev v Kraljevini Jugoslaviji. Da se OF ni imela s kom pogovarjati pa ne drži. Saj bi se lahko pogovarjali s tistimi, ki so ob napadu na Jugoslavijo dali pobudo, da se je formirala Soška legija, ki je štela 3000 do 4000 primorskih emigrantov. V prvi partizanski četi, ki so jo organizirali tigrovci v okolici Ribnice 1. 7. 1941 in jo Bebler ponižujoče imenuje medvedji lovci, so bili kar trije člani ožjega vodstva TIGRa: Just Godnič, Anton Črnač in Anton Majnik. Nekaj pomeni tudi to, da sta se potem, ko je vodstvo čete na silo prevzel član KP, Godnič in Črnač odstranila, ker nista hotela priseči Stalinu, ker ju je obvezovala tigrovska prisega, v kateri so prisegli boju proti fašizmu, za združenje okupiranih Slovencev in vključitev združene Slovenije k Jugoslaviji. OF je vedela za tigrovske voditelje celic po Primorskem, poznala jih je kot prve organizatorje partizanskih čet in k njim pošiljala delegate OF kot pobudnike partizanskega upora. OF je izkoristila domoljubna čustva, ki so plamtela po zaslugi podtalnih organizacij Primorcev, in klicala narod k oboroženemu uporju z njihovim geslom: Smrt fašizmu - svobodo narodu! TIGR kot organizacija ni bil povabljen v OF zato, ker se je tigrovsko vodstvo povezovalo v osvobodilnem gibanju na zahodne zaveznike, predvsem Angleže, OF pod vodstvom KPS pa na Sovjetsko zvezo, na Stalina.

Naravnost neetično pa je priznanje, da so dobili tigrovci etiketo terorizma zato, da bi Janšev govor, ki priznava vlogo te prve protifašistične organizacije, ne zmanjšal pomena OF. Včasih bi takemu utemeljevanju dejali, »da cilj posvečuje sredstvo«.

Tigrovci so sebe imenovali revolucionarna organizacija in ne teroristična. Demonstrativnim razstreljevalnim akcijam so se tigrovci odpovedali že leta 1930 po ustrelitvi štirih v Bazovici, ko je TIGR prevzelo vodstvo v emigraciji, in ne leta 1935 v zvezi s sporazumom s KPI, kot je navedeno v intervjuju.

Da je TIGR pri stranki, ki jo vodi omenjeni politik, v zameri in da ji je potrebno najti nekaj, kar organizacijo oskruni, pa je očitno povedano v očitku, da je TIGR iskal zaveznike tudi pri KPI.

Kot politik in družboslovni strokovnjak bi moral poznati in upoštevati takratne razmere. Nekje je napisano, da bi se tigrovci povezali tudi s hudičem, da bi rešili Primorsko fašističnega gorja. Prav to iskanje zvez z italijanskimi protifašističnimi ilegalnimi organizacijami in dejstvo, da niso izključili komunistov iz sodelovanja, je bilo med vojno in po vojni rešilna bilka za mnoge posameznike, pripadnike te organizacije.

Čudim se pogumu za tak očitek in tako razlago odnosa do TIGR, saj je v več dokumentih nedvoumno napisano, da je KPS vse do poletja 1941 zagovarjala stališče, naj se za Primorsko briga KPI. Tigrovci so se zamerili stranki KPS, predhodnici sedanje Socialne demokracije, ker so slabili KPI na Primorskem. Njihov največji greh je bil, ker so sodelovali z zahodnimi zavezniki v obveščevalnih organizacijah in so tako veljali za angleške špijone, privržence kapitalističnega zapada. Ker so se borili za narodne interese, pa so veljali za »nacionaliste«. Priznaje TIGR bi pomenilo po izjavi Mitje Ribičiča (1958) »miniranje partije«.

Nekdanje oznake (1944, 1958) danes nimajo več negativnega predznaka, zato so nastale druge, nove. Vidite, kako se zgodovina spreminja in razvija, pa ne na osnovi novih dejstev in dokazov, temveč trenutnih političnih interesov.

Mira Cencič, Šempeter pri Gorici

Intervju z dr. Igorjem Lukšičem z naslovom *Ofenziva! Brez delitve plena in nizkih ambicij* je zelo poučen, ker kaže na to, da naslednica Komunistične partije Slovenije strumno stopa po njeni uhojeni apolitični poti in počne tisto, kar je počela vedno – brani geneološke »tekoviney socialistične revolucije in obstoječe monopole moči, ki pa so danes rezultat tiste revolucije, ki sta jo na politično prizorišče pripeljala Ronald Reagan in Margaret Thatcher.

Od dr. Lukšiča zvemo, da je vztrajanje na konceptu povojne socialne države politična romantika nostalgčno razpoloženih ljudi, ki živijo ob starosvetni razpoki med levico in desnico, kakor da bi bil ta koncept povezan izključno s socializmom. Nato še pove, da je v 90-ih kljub zmagovalni koaliciji med liberalizmom in konservativizmom zmagala levica oziroma socialdemokratske ideje in da je to »zmaga, čeprav je večina ljudi s tega pola subjektivno to doživljala kot poraz«. Na koncu njegovega pouka o levici še sklene, da se levica ni bila sposobna spopasti z globalizacijskimi tokovi in da je taka politična situacija.

Pustimo ob strani precejšnjo zmedenost teh trditvev. Če povzamem, se mi zdi, da dr. Lukšič ponu-

predal 29

ja za tako imenovano socialdemokratsko opcijo globalizirani ameriški sen, ki je zaprt in apolitičen sistem in demokratičen samo toliko, kolikor vsake štiri leta pripravi reklamno akcijo za izbiro med na eni strani konservativnim in na drugi strani še bolj konservativnim ultraadministriranim vodenjem države. Politika se formulira in vodi v zakulisju, na dvorih globalnih središč. V tem kontekstu in v soju globalizma lahko kajpada razumemo zavzemanja za socialno državo, ki odpira vprašanja vedno večje revščine, izkoriščanja, neenakosti in negotovosti tistega posameznika in posameznice, ki živita tukaj in zdaj, tudi za politično nerealne (kakor pravi Lukšič). Politično nerealno pa je kratko malo zato, ker je politična elita iz svojega javnega delovanja povsem izrinila politiko in politično ter ju, ko vznikneta med rajo, drhaljo ali ljudstvom, premaknila na polje ekscesa in skrajnosti. Vse, kar ima politik in podpredsednik socialnih demokratov dr. Lukšič povedati političnega, je interpretacija zgodovine. In če postajajo problematiziranje vrednot, ki jih postulira neoliberalizem, položaj manjšin, zahteva za večjo socialno pravičnost, spoštovanje človekovih pravic za vse domena domnevnih političnih skrajnežev, nekoliko »čudaških« antiglobalistov in dinozavrske levice, se zdi geneološko branjenje »tekovin« revolucije povsem odveč. Ali pa je to reklamni slogan, s katerim želijo socialdemokrati ujeti 20 odstotkov glasov? Res ambiciozno!

Nina Kozinc, Ljubljana